

P.H.U. PROFI Sławomir Łapeta
42-300 MYSZKÓW
ul. Pułaskiego 7/408
tel./fax.: +48 34 315 75 71
e-mail: slawomir_lapeta@wp.pl

PROJEKT BUDOWLANY

PRZEDMIOT: ZAGOSPODAROWANIE TERENU DZIAŁKI NR
672 W MIEJSCOWOŚCI MOCZYDŁO.

KATEGORIA OBIEKTU: OBIEKT KAT. VIII – MAŁA ARCHITEKTURA

ADRES OBIEKTU: Obręb: 0011 Moczydło
Jedn. ewid.: 240903_2 Niegowa
Działka nr ewid.: 672

INWESTOR: GMINA NIEGOWA
UL. SOBIESKIEGO 1
42-320 NIEGOWA

BIURO PROJEKTOWE: PHU PROFI SŁAWOMIR ŁAPETA
42-300 MYSZKÓW UL. PUŁASKIEGO 7/408

OŚWIADCZENIE PROJEKTANTA:

Zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy P.B. Dz.U. z 2020 poz. 471 z późniejszymi zmianami niniejszy projekt został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

PROJEKTANT: mgr inż. Sławomir Łapeta
upr. nr UAN-VIII/83861/112/90

ARCHITEKTURA: mgr inż. arch. Marcin Ciszewski
upr. nr decyzja 20/99

OPRACOWANIE: inż. Anna Talaga

Data opracowania: PAŹDZIERNIK 2020r.

Spis treści

1	Podstawa opracowania.....	3
2	Cel i przedmiot opracowania	3
3	Zakres opracowania	4
4	Obszar oddziaływania inwestycji.....	4
5	Analiza uwarunkowań określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.....	4
6.	Opinia geotechniczna.....	5
7.	Dojście.....	5
8.	Opis stanu istniejącego.....	5
9.	Opis stanu projektowanego	5
10.	Oddziaływanie na środowisko	6
11.	INFORMACJA O BEZPIECZEŃSTWIE I OCHRONIE ZDROWIA	7

Spis rysunków

Projekt zagospodarowania działki	Rys. 1
Schemat projektowanej altany i grilla murowanego	Rys. 2
Schemat stojaka rowerowego	Rys. 3
Schemat studni ozdobnej	Rys. 4
Schemat ławek	Rys. 5
Schemat kosza	Rys. 6
Schemat chodnika	Rys. 7
Schemat ogrodzenia	Rys. 8

ZAGOSPODAROWANIE TERENU

1 Podstawa opracowania

- Zlecenie inwestora
- Mapa zasadnicza nr GK.6642.1.1741.2020
- Uchwała Nr 69/XII/2007 Rady Gminy Niegowa z dnia 31 października 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości Moczydło i Łutowiec.
- Prawo budowlane Dz.U. 1994 Nr 89 poz. 414 z późn. Zm.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2285)
- Prawo wodne ustawa z dn. 20 lipca 2017r (Dz. U. z 2020 r poz. 310 z późn. zm.)
- Prawo Ochrony Środowiska z ustawa z dn. 27 kwietnia 2001r (Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm)
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju z 11 września 2020 r w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. poz. 1609)

Uwaga!

Wykonawca robót budowlanych zobowiązany jest do przestrzegania wszelkich przepisów związanych z technologią wykonywania robót budowlanych oraz przestrzegania wytycznych w normach branżowych. Przed przystąpieniem do realizacji robót budowlanych powinien przedstawić harmonogram robót budowlanych do wglądu dla inwestora oraz inspektora nadzoru inwestorskiego.

2 Cel i przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest projekt zagospodarowania terenu działki nr 672 w miejscowości Moczydło. Celem przedmiotowego opracowania jest ogólnodostępna budowa altany z ozdobną studnią, grilla murowanego oraz ławek i stojaków na rowery. Budowa nowych obiektów podniesie atrakcyjność terenu, a miejsce stanie się dużo przyjemniejsze dla otoczenia i okolicznych mieszkańców, jak również umocni integrację mieszkańców Gminy

Niegowa. Działka znajduje się w miejscu niezagrażającym warunkom ruchu na drodze publicznej.

3 Zakres opracowania

Zakres opracowania obejmuje sporządzenie projektu budowlanego dla działki nr 672 w Moczydle. Do niniejszego opracowania dołączono opis techniczny oraz komplet niezbędnych rysunków technicznych.

4 Obszar oddziaływania inwestycji

Na podstawie art. 3. pkt. 20 Prawa Budowlanego –Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r z późn. zmianami, par.12, rozdział 1. "Warunki techniczne budynków i ich usytuowanie" oraz "Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie" obszar oddziaływania inwestycji mieści się w granicach działki nr 672.

5 Analiza uwarunkowań określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

Teren przeznaczony pod planowaną budowę, zlokalizowany jest w Moczydle na działce nr 672 nr jednostki ewidencyjnej 240903_2 Niegowa, podlegającej uchwale Nr 69/XII/2007 Rady Gminy Niegowa z dnia 31 października 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości Moczydło i Łutowiec.

Ze względu na charakter inwestycji przyjęto symbol planu UC. Przeznaczeniem podstawowym dla symbolu UC są tereny pod usługi komercyjne: handlu, gastronomii, turystyki, komunikacji, rzemiosła, centra wystawiennicze, instytucje finansowe z niezbędnymi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi.

Dla terenu oznaczonego symbolem UC obowiązują następujące wskaźniki urbanistyczne:

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30%
- Maksymalna powierzchnia zabudowy 40%
- Intensywność zabudowy : 0,8 -1,5

Analizując powyższe stwierdza się że przedmiotowa inwestycja zgodna jest ze wszystkimi zapisami uwzględnionymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i nie obniża wartości działek sąsiednich.

6. Opinia geotechniczna

Stwierdza się, że w rejonie lokalizacji obiektu występują proste warunki gruntowe, bez różnicy w poziomie terenu. Na części działki objętej opracowaniem, nie występuje uzbrojenie w związku z tym możliwości rozmieszczenia urządzeń służących rekreacji i wypoczynku są niczym nie ograniczone.

7. Dojście

Teren, na którym ma powstać działka rekreacyjna, jest terenem ogólnodostępnym dla mieszkańców gminy Niegowa i okolic. Dojście do terenu zostanie zapewnione poprzez zaprojektowany chodnik, umożliwiający dojście do kompleksu rekreacyjnego. Przewiduje się również wymianę istniejącego ogrodzenia działki.

8. Opis stanu istniejącego

Aktualnie działka nie jest zabudowana żadnymi obiektami rekreacyjnymi. Na terenie objętym inwestycją znajduje się sztuczny, szczelny zbiornik p.poż., który jest zaniedbany, zniszczony oraz nieużytkowany. Zbiornik nie spełnia swojej funkcji, ponieważ jego rolę zastąpiła istniejąca instalacja wodociągowa i hydrantowa. Ze względu na powyższe, istniejący zbiornik p.poż przewiduje się do likwidacji. Teren posiada ogrodzenie, które ma zostać wymienione.

9. Opis stanu projektowanego

Przedmiotem opracowania jest projekt zagospodarowania terenu działki w Moczydle. Projekt zostanie dostosowany do istniejącego terenu. Zaprojektowano chodnik umożliwiający dojście do projektowanej altany, grilla, stanowisk parkowania rowerów oraz ławek. Chodnik należy wykonać z kostki betonowej o grubości 6 cm zgodnie z rysunkiem z rysunkiem nr 4. Inwestycja ma na celu rewitalizację terenu oraz ulepszenie go pod względem estetycznym.

10. Oddziaływanie na środowisko

Podczas realizacji planu zagospodarowania działki nr 672 w Moczydle, kierowaliśmy się zasadą racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody, utrzymania równowagi przyrodniczej i ochrony walorów krajobrazowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zagospodarowanie terenu działki nie będzie oddziaływać negatywnie na środowisko.

Bilans terenu działki 672 w Moczydle

Łączna powierzchnia działki nr ewid. 672 dla symbolu UC	0,016327 ha = 163,27m ²
Powierzchnia zabudowy altany	21,77 m ² – 13,33 %
Powierzchnia utwardzona z kostki betonowej	77,67 m ² – 47,57 %
Powierzchnia projektowanego grilla murowanego	1,80 m ² – 1,10 %
Powierzchnia biologicznie czynna	83,80 m ² – 38,00 %
Intensywność zabudowy	0,8

11. INFORMACJA O BEZPIECZEŃSTWIE I OCHRONIE ZDROWIA

Informacje na temat planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy prowadzeniu robót polegających na zagospodarowaniu działki nr ewidencyjnej nr 672 w Moczydle.

Inwestor: **GMINA NIEGOWA**
 UL. SOBIESKIEGO 1
 42-320 NIEGOWA

Autor opracowania: **mgr inż. Sławomir Łapeta, 42-300 Myszków ul. Pułaskiego 7/408**

Podstawa opracowania

Informację BiOZ opracowano na podstawie:

- Ustawy – Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r.
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401).
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1125 i 1126).
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz.U. z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1207 i Nr 145, poz. 1537).

Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych obiektów

Celem zamierzenia budowlanego jest budowa budynku mieszkalnego jednorodzinnego wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą.

Kolejność realizacji robót:

- Prace przygotowawcze w tym usunięcie humusu,
- Wykonanie robót ziemnych,
- Wykonanie ław fundamentowych,
- Wykonanie ścian fundamentowych
- Wykonanie izolacji ścian fundamentowych pionowej i poziomej
- Wykonanie ścian nośnych parteru
- Wykonanie otworów w ścianach
- Wykonanie stropu nad parterem
- Wykonanie pokrycia dachu
- Wykonanie ścian działowych
- Montaż stolarki okiennej i drzwiowej
- Wykonanie instalacji sanitarnych, elektrycznych oraz instalacji gazu
- Roboty wykończeniowe
- Wykonanie zagospodarowania terenu

Realizację poszczególnych elementów wykonywać zgodnie z zaleceniami zawartymi w projekcie wykonawczym oraz w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 690) jak również w Polskich oraz Branżowych normach.

Wszystkie roboty budowlano - montażowe należy wykonywać:

- zgodnie z projektem budowlanym, zatwierdzonym w odpowiednich urządach instytucjach,

- zgodnie z przepisami Prawa budowlanego,
- zgodnie z przepisami BHP,
- pod nadzorem i kierunkiem osób z odpowiednimi uprawnieniami budowlanymi.

Przed dopuszczeniem pracownika do pracy, zakład obowiązany jest zaopatrzyć go w odzież roboczą i ochronną. zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Pracownicy narażeni na urazy mechaniczne, porażenia prądem, upadki z wysokości, oparzenia, zatrucia, wibrację oraz inne szkodliwe czynniki i zagrożenia związane z wykonywaną pracą, powinni być zaopatrzeni w sprzęt ochrony osobistej. Sprzęt ten winien posiadać stosowne atesty i certyfikaty.

Wskazanie elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia.

- Ruch drogowy
- Transport materiałów w obszarze budowy
- Elementy uzbrojenia podziemnego

Wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia

Roboty budowlane związane z budową budynku mieszkalnego jednorodzinnego.

• Roboty ziemne

Najczęściej występujące zagrożenia przy robotach ziemnych:

- wykonywanie robót niezgodnie z technologią robót,
- nieprzestrzeganie warunków BHP podczas robót przy czynnych instalacjach,
- nie zachowanie odpowiedniego nachylenia skarpy,
- składowanie materiałów na krawędzi wykopu,

- pogłębianie wykopów wąsko przestrzennych ponad dopuszczalne zagłębienie,
- niestaranne wykonanie szalunków lub ich brak,
- użycie niewłaściwych materiałów do wykonania szalunków,
- brak lub niewłaściwe zejścia do wykopów,
- przebywanie w zasięgu pracy ramienia koparki,
- wykonywanie napraw sprzętu lub środków transportu bez należytego zabezpieczenia przed osunięciem się sprzętu

• **Prace na rusztowaniach i drabinach**

Najczęściej występujące zagrożenia przy pracach na rusztowaniach i drabinach:

- upadek z wysokości.
- złamanie kończyn,
- poślizgnięcie z powodu oblodzenia pomostów roboczych,
- porażenia piorunem,
- uderzenie w części ciała przedmiotem spadającym z wyższych kondygnacji
- rusztowania.

• **Roboty spawalnicze**

Najczęściej występujące zagrożenia przy robotach spawalniczych:

- Stosowanie niesprawnego sprzętu.
- Samowolna reperacja palników lub manometrów gazowych.
- Nieprzestrzeganie zasad obchodzenia się z butlami gazowym i.
- Nieprzestrzeganie zasad kolejności wykonywania czynności przy gaszeniu palników

- Lekceważenie drobnych nieszczelności instalacji gazowych.
- Nieużywanie środków ochrony osobistej przed porażeniem wzroku lub oparzeniami rąk.
- Lekceważenie uszkodzeń kabli elektrycznych.
- Wystąpienie możliwości poparzeń roztopionym metalem.

- **Roboty zbrojarskie**

Najczęściej występujące zagrożenia przy robotach zbrojarskich

- Nieużywanie środków ochrony osobistej przed porażeniem wzroku lub oparzeniami rąk.
- Brak zachowania ostrożności przy wykonaniu prac montażowych
- skaleczenie ostrymi częściami zbrojenia
- Upadki
- Stosowanie niesprawnego sprzętu.

Wskazanie sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych.

Przed przystąpieniem do robót budowlanych związanych z zagospodarowaniem terenu należy przeprowadzić instruktaż pracowników na poszczególnych stanowiskach pracy z uwzględnieniem stosowanych urządzeń i narzędzi.

Zapoznać pracowników ze specyfiką obiektu celem uniknięcia przypadkowych zdarzeń i zagrożeń.

Przeszkolić pracowników w zakresie przepisów bhp i p.poż. dla określonego zakresu robót zwłaszcza montażowych, spawalniczych, itp.

Pracowników z odpowiednim wykształceniem, uprawnieniami i praktyką zawodową należy zaznajomić z dokumentacją techniczną dotyczącą zadania. Poszczególne grupy zawodowe winny być przeznaczone do określonych zadań i zapoznane z instrukcjami obsługi stosowanych maszyn i urządzeń, przed ich uruchomieniem.

Zachować odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne na zapleczu budowy.

Szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przeprowadza się jako:

- Szkolenia wstępne ogólne („instruktaż ogólny”) przechodzą wszyscy nowo zatrudniani pracownicy przed dopuszczeniem do wykonywania pracy. Obejmuje ono zapoznanie pracowników z podstawowymi przepisami bhp zawartymi w kodeksie pracy, w układach zbiorowych pracy i regulaminach pracy, zasadami bhp obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz zasadami udzielania pierwszej pomocy. Szkolenie to winno zapoznać pracowników z zagrożeniami, oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy na tym stanowisku. Fakt odbycia przez pracownika szkolenia wstępnego na stanowisku pracy oraz zapoznania oraz odnotowany w aktach osobowych pracownika. Szkolenie wstępne podstawowe w zakresie bhp powinno być przeprowadzone w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od rozpoczęcia pracy na określonym stanowisku pracy.
- Szkolenie okresowe w zakresie bhp dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych powinny być przeprowadzane w formie instruktażu nie rzadziej niż raz na 3 lata, a na stanowiskach pracy, na których występują szczególne zagrożenia dla zdrowia oraz zagrożenia wypadkowe nie rzadziej niż raz w roku.

Na placu budowy powinny być udostępnione pracownikom do stałego korzystania aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- Wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- Obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- Postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi, udzielania pierwszej pomocy.

W/w instrukcje powinny określać czynności do wykonywania przed rozpoczęciem określonej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania pracy, czynności do wykonywania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników.

Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada

wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad bhp.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz majster budowy, stosownie do zakresu obowiązków.

Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- Organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- Dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- Organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,
- Dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem.

Kierownik budowy powinien podjąć stosowne środki profilaktyczne mające na celu:

- Zapewnić organizację pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczających pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych,
- Zapewnić likwidację zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, materiałów i substancji nie powodujących takich zagrożeń.

W razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników osoba kierująca pracownikami obowiązana jest do niezwłocznego wstrzymania prac i podjęcia działań w celu usunięcia tego zagrożenia.

Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń

Wskazanie środków technicznych zapobiegających niebezpieczeństwom:

Przyczyny techniczne powstawania wypadków przy pracy:

- a) Niewłaściwy stan czynnika materialnego;
- b) Niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego;
- c) Wady materiałowe czynnika materialnego.

Wskazanie środków organizacyjnych zapobiegających niebezpieczeństwom

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków. Nieprzestrzeganie przepisów bhp na placu budowy prowadzi do powstania bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia pracowników.

Przyczyny organizacyjne powstania wypadków przy pracy:

- a) Niewłaściwa ogólna organizacja pracy
- b) Niewłaściwa organizacja stanowiska pracy:

Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- Organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy;
- Dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem;
- Organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami

związanymi z warunkami środowiska pracy;

- Dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem.

Kierownik budowy powinien podjąć stosowne środki profilaktyczne mające na celu:

- Zapewnić organizację pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczający pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych;
- Zapewnić likwidację zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, materiałów i substancji nie powodujących takich zagrożeń.

W razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników osoba kierująca pracownikami obowiązana jest do niezwłocznego wstrzymania prac i podjęcia działań w celu usunięcia tego zagrożenia.

Pracownicy zatrudnieni na budowie, powinni być wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwie robocze, zgodnie z tabelą norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego opracowana przez pracodawcę.

Środki ochrony indywidualnej w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników tych środków powinny zapewniać wystarczającą ochronę przed występującymi zagrożeniami (np. upadek z wysokości, uszkodzenie głowy, twarzy, wzroku, słuchu).

Kierownik budowy obowiązany jest informować pracowników o sposobach posługiwania się tymi środkami.

Ochrona przeciwpożarowa

Wyposażyć teren budowy w odpowiedni sprzęt p.poż.

Zakazuje się składania surowców lub materiałów zawierających substancje toksyczne lub łatwopalne mogące stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi bądź dla środowiska.